

Ellis-og røktarspurningurin:

Samfelagsliga broytingin skapti tørv

— sum ikki kundi nøktast alt fyri eitt

Jákup Lindenskov: — Vit kundu bert í skundi havt bygt nakrar barakkir kring landið, men hetta haldi eg hevði verið lotuvinnngur, sum tá kellingin...

Í greinarøðini um ellis og røktarspurningin í Havn, hava vit í dag samrøðu við Jákup Lindenskov, løgtingsmann.

Jákup Lindenskov var landsstýrismaður frá 1968 til 1979.

Hetta tíðarskeiðið fór stór broyting fram í samfelag okkara, sum kravdi ein sosialan tørv.

Í hesi greinarøð hevur raðfylgjan, um bygging av ellis og røktarheimum, sum Landsstýrið samtykti í 1973 verið nevnd fleiri ferðir.

Jákup Lindenskov var ein teirra, sum tók stig til raðfylgjuna og hann sigur frá, hvørjir tankar lógu til grund fyri hesi raðfylgju.

Jákup Lindenskov var landsstýrismaður frá 1968 til 1979.

— Í hesum tíðarskeiði kom rættuliga fram, hvussu stórvururin var á at fáa bygt stovnar, sum kundu taka sær av ellis og røktarsjúklingum, sigur Jákup Lindenskov.

— Tað var kostunnar-

mikið at fara undir bygging, serliga tí tann parturin, sum kommunurnar skuldu gjalda var stórvur. Hetta gjørdi, at kommunurnar ikki høvdu orku at fara undir slíkt tiltak.

Ein grunnur var til at taka, har 2 pst. av øllum sosialum útgjöldum vóru setti.

— Vit broyttu upphæddina í grunninum til 4 pst. sigur Jákup Lindenskov og heldur fram. Nakað seinni var avgjørt at seta 1 mió. kr. í grunn til ansingar og røktarheimsbygging, sum kom á løgtingsins figgjarlóg.

Á henda hátt var grundarlag fyri at fara

undir bygging av ellis- og røktarheimum, og heimið í Vágnum var fyrsta stigið. Í 1972 tók Landsstýrið stig til at ein raðfylgja varð gjørd, hvussu og nær bygging av stovnum skuldi fara fram kring oyggjarnar, og var henda endaliga samtykt í 1973.

Raðfylgjan var: Suðuroy, Klaksvík, Eysturoy og Tórshavn. Grundgevingin fyri at byggja ellis og røktarheimið í Suðuroy fyrst, kom av, at suðringar høvdu longstu leiðina til Havnar, sum tá var

einasta pláss, ið kundi taka sær av hesum sjúklingum. Hetta fór eisini at gera heilsuligu støðuna í oynni tryggari, og var lættast at stovna, tí tað varð bygt sum ein deild av sjúkrahúsinum á Tvøroyri.

Hvi var tørvurin í Havn mettur at kunna biða til síðst, tá fólkatalið her var størst?

— So skulu vit aftur í tíðina um 1960 og 1970. Tá kom tann stóra útbyggingin av samferðsluni, við nýggjum vegum og tunnllum, til bygdir, sum áður høvdu verið púra avbygdar frá umheiminum.

At raðfylgjan við bygging av ellis og røktarheimum varð gjørd, var málvisur politikkur frá okkara síðu í so máta, at ta gamla bygdamynstrið ikki heilt skuldi doyggja út.

Hertil kom, at seinastu árin høvdu fært við sær, at familjumynstrið á flestu bygdam var broytt, tí nú eisini konurnar fóru í útivinnu. Tá einki arbeiði var at fáa í bygðini, so fluttu fólk higar, sum arbeiði var at fáa. Okkara ætlan var at steðga hesi gongd, tí vit mettu, at um henda gongd fór at halda fram, so fingi vit eitt fátækari samfelag.

Tí varð roynt at fáa vegasamband, so gamla búsetingarmynstrið kundi varðveitast.

Spurningurin um ellis og røktarheim kom eisini fram í hesum árum, tí eingin var at ansa teimum gomlu og sjúku, tá familjan var til arbeiðis.

Hetta var eisini orsøkin til tað stóra trýstið á ansingarplássum. Tá var framvegis bert pleygudeildin á Landssjúkrahúsinum til at taka, og hon skuldi taka móti sjúklingum úr øllum landinum.

Pleygudeildin, sum bert var gjørd sum ein fyribilis loysn munaði gott í byrjanini, men so hvørt sum trýstið vaks á plássum og umstøðurnar vánaligari, við tí stóru ferðslu har, kom eisini spurningurin, at byggja røktarheim í Havn.

Eftir raðfylgjuni kundi hetta fyrst verða talan um í 80unum, og hertil eru vit komin nú. — Eitt frávik var tó gjørt í raðfylgjuni, at ellisheimið í Havn sókti um at fáa viðkøð um stovnin, og hetta var eisini givið loyvi til.

Annar trupulleiki hesi árin var, at stór almenn bygging fór fram í Havnini í sjeitiárunum. Hetta gjørdi, at lönirnar vóru størri enn aðrastaðni, so yvirtrýst var í Havn og undirtrýst á byggunum. Hetta dróg eisini fólk til høvuðsstaðin í hópatali.

Frá myndugleika síðu var áhugi fyri, at fáa fólk at fara til heimbygdirnar aftur, og at hetta fór at lætta um trýstið á ansingarplássum í Havn.

Summi vilja halda, at vit áttu at funnið eina skjótari loysn, so ellis og røktarspurningurin var funnin loysn á fyrri mongum árum síðan, men so skuldu vit hava bygt barakkir kring um oyggjarnar, og tað haldi eg hevði verið ein lotuvinnngur, sum hja kellingini...

Tørvurin er framvegis til staðar?

— Tað er greitt, at tørvurin ikki er vórðin minni við árunum, tó at bygðirnar nú hava fingið sømlig kor. Serliga tá Eysturoyggin og Klaksvík kunnu taka teirra røktarheim í nýtslu.

Burtursæð frá tí endaligu loysnini fyri Havnina, sum kanska hevur drigið nakað út, so høvdu umstøðurnar verið óðrvisi, um t.d. javnaðarflokkurin sat í Landsstýrinum. Um politiskur vilji var til tess, so hevði núverandi landsstýri kunna børt um støðuna í Havn, við at brúkt P5 á landssjúkrahúsinum, sum nú í skjótt tvey ár hevur staðið tóm.

Henda loysnin hevði børt munandi um trýstið á pleygudeildini og kundi børt um trongligu viðurskiftini á pleygudeildini, til eitt røktarheim varð bygt her.

At enda sigur Jákup Lindenskov, at javnaðarflokkurin í september mánað fer at seta fram uppskot í løgtinginum um móguliga at byrja bygging av røktarheimi í Havn, sum skjótast. Um neyðugt, so nýðast vit at umhuga aðra figging til bygging, enn tað sum nú er galdandi innan ellis og røktarheimsbygging.

Das.

HÚS

til leigu í Vági
Telefon 73429